

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 244/2017-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Balalovou, Ružová dolina 10, Bratislava, ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 635/2012 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 3 Co 10/2007) v období od nadobudnutia právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 230/2010 z 28. októbra 2010, za účasti Krajského súdu v Bratislave, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v období od nadobudnutia právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 230/2010 z 28. októbra 2010 postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 635/2012 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume každému po 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré im je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 485,34 € (slovom štyristoosemdesiatpäť eur a tridsaťštyri centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Ivety Balalovej, Ružová dolina 10, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. marca 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Balalovou, Ružová dolina 10, Bratislava, ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 635/2012 [pôvodne pod sp. zn. 3 Co 10/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“)].

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že 28. mája 1991 bola Obvodnému súdu Bratislava doručená žaloba o vydanie nehnuteľností proti právnenému predchodcovi sťažovateľov ([REDACTED]) a proti Miestnemu úradu Bratislava-Rusovce. Obvodný súd Bratislava z dôvodu svojej miestnej nepríslušnosti postúpil vec miestne príslušnému Okresnému súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“). Predmetom sporu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 11 C 150/1991 je rozhodovanie o reštitučnom nároku.

Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú:

„Ešte v rokoch 1991-1992 prvostupňový súd konal plynule, ale potom nastali prieťahy v konaní. Pojednávania boli odročované zbytočne, súd si dopredu nezabezpečil vyjadrenia účastníkov a doklady, aby mohol na pojednávaní rozhodnúť. Vzhľadom k takému konaniu prvostupňového súdu bolo prvé rozhodnutie vo veci vydané až dňa 24. 04. 2001. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie odporcovia. Tu začali prieťahy v konaní aj na Krajskom súde v Bratislava, lebo tento začal konať až v roku 2003. Prvostupňový rozsudok zo dňa 24. 04. 2001 bol zrušený uznesením Krajského súdu v Bratislave a vec bola opätovne vrátená na ďalšie konanie na Okresný súd Bratislava V uznesením zo dňa 23. 06. 2005. Tu poukazujeme na prieťahy na Krajskom súde v Bratislave, kde síce uznávame, že dňa 25. 09. 2003 bolo odročené pojednávanie z dôvodu úmrtia navrhovateľky, ale už v novembri mal súd k dispozícii oznámenie notárky o dedičoch zomrelej a tento konal až 23. 6. 2005. Následne konal vo veci Okresný súd Bratislava V, ktorý rozhodol dňa 16. 11. 2006 rozsudkom, proti ktorému bolo podané odvolanie odporcov a opätovne bol spis na Krajskom súde bez konania vo veci. ... na Krajskom súde v Bratislave... bolo rozhodnuté rozsudkom zo dňa 2. 12. 2010, ktorým bol zmenený prvostupňový rozsudok, tak, že súd žalobu zamietol. Žalobcovi uložil súd povinnosť zaplatiť žalovaným náhradu trov konania vo výške 4 925,05 eur. Žalobca podal proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave dovolanie na Najvyšší súd SR. Krajský súd v Bratislave ešte uznesením z 17. 6. 2011 doplnil svoj rozsudok z 2. 12. 2010 výrokom, ktorým uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovaným náhradu trov pozostávajúcich zo zaplateného súdneho poplatku za odvolanie vo výške 436,37 eur. Žalobca napadol dovolaním i toto rozhodnutie odvolacieho súdu. NS SR uznesením sp. zn. 6Cdo 15/2012, 6Cdo 29/2012 zo dňa 14. 11. 2012 zrušil rozsudok KS v Bratislave z 2. 12. 2010 sp. zn. 3Co 10/2007 a uznesenie zo 17. 6. 2011 sp. zn. 3 Co 10/2007 a vec vrátil na ďalšie konanie.“

Sťažovatelia zdôrazňujú, že k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní krajského súdu došlo *„po zrušení rozsudku sp. zn. 3 Co 10/2007. Keď bolo zrušujúce uznesenie zaslané z NS SR na súd, tak tento nedoručil uvedené uznesenie právnej zástupkyňi žalovaných. Až na telefonickú urgenciu bolo z Krajského súdu v Bratislave zaslané zrušujúce uznesenie NS SR a to dňa 21. 2. 2013.“*

Podľa sťažovateľov aj po vrátení veci krajský súd vo veci nekonal, keďže v napadnutom konaní nevykonal za tri roky ani jeden úkon, a to na základe zistenia, že žalobca vo veci zomrel. Sťažovatelia však zdôrazňujú, že *„Žalobca... nezomrel, žije a preto mohol súd plynule vo veci ďalej konať, čo však neurobil.“*

K právnej a skutkovej zložitosti veci ako jednému z kritérií, na základe ktorých ústavný súd posudzuje, či vo veci došlo k zbytočným priet'ahom, sťažovatelia uvádzajú, že *„prejednáváná vec nie je právne tak zložitá, aby musela trvať skoro 25 rokov bez právoplatného rozhodnutia o veci, sťažovatelia svojim konaním nedali dôvod súdu k predĺženiu konania, lebo sa konaní zúčastňovali... žalobcovia sa zasa už 4 roky domáhajú na Krajskom súde v Bratislave, aby sa už vo veci konečne začalo konať, lebo vzhľadom k tomu, že sa tu spochybňuje ich vlastnícke právo k nehnuteľnosti, tak majú záujem na skorom ukončení veci i keď po 25 rokoch súdenia je to skoro výsmech práva.“*

Sťažovatelia ďalej argumentujú, že sa pravidelne zúčastňovali pojednávani v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom a následne krajským súdom, takže svojím správaním k vzniku zbytočných priet'ahov neprispeli.

Sťažovatelia žiadajú priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € pre každého, čo odôvodňujú tým, že *„žalovaný v 2. rade mal v čase začatia súdneho sporu vybavené stavebné povolenia a vypracované plány rodinného domu, ktorý si chcel na pozemku postaviť. Doteraz vzhľadom na predbežné opatrenie, sa na pozemku nič nenachádza, iba žalovaní celé roky platia dane za pozemok a starajú sa aspoň o to, aby na pozemku nenarástla burina, lebo by to ohrozovalo susedov. Vzhľadom k tomu, že to mal byť stavebný pozemok, tak pozemok nebol rekultivovaný a preto sa na ňom okrem buriny nič celé desaťročia nenachádza.“*

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom

krajského súdu v napadnutom konaní, prikáže krajskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov, prizná každému zo sťažovateľov primerané finančné zadost'učinenie po 10 000 €, ako aj úhradu trov konania.

Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 244/2017 zo 4. apríla 2017 sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní v období od nadobudnutia právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 230/2010 z 28. októbra 2010 (8. decembra 2010) prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako neprípustnú.

Po prijatí časti sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedu krajského súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda krajského súdu v prípise sp. zn. 1 SprV/107/2017 z 25. apríla 2017 na základe písomného vyjadrenie predsedníčky vo veci konajúceho senátu

uviedol:

„Pokiaľ ide o postup senátu 7Co v danej veci po 01.07.2015 [redacted] [redacted] uviedla, že tento bol do jeho konečného rozhodnutia ovplyvňovaný objektívnymi okolnosťami, a to počtom a skladbou vecí pridelených na prejednanie senátu 7Co k 01.07.2015, počtom a skladbou vecí napadnutých do uvedeného súdneho oddelenia po 01.07.2015 a tiež personálnymi zmenami v obsadení tohto senátu k 01. 01. 2016. V danej veci, ktorej predmetom je uplatnenie reštitučných nárokov, bol po naštudovaní rozsiahleho spisového materiálu členmi senátu, úpravou sudcu zo dňa 04. 05. 2016 nariadený termín pojednávania na deň 08. 06. 2016 a vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom č. k. 3Co/635/2012-686 zo dňa 29. 6. 2016. V posudzovanej veci považujem za potrebné zdôrazniť, že sťažovatelia podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov podali sťažnosť na prietahy v konaní vedenom na tunajšom odvolacom súde ... až dňa 20.04.2016, a to až po podaní ústavnej sťažnosti, nakoľko túto Ústavný súd SR prijal už dňa 29.03.2016. Podpredseda tunajšieho súdu listom zo dňa 17. 05. 2016, č. Spr. 2114/16 vyhodnotil sťažnosť na prietahy ako dôvodnú s tým, že vec zaradil do osobitného režimu sledovania predsedom tunajšieho súdu a s tým,

že vo veci bude rozhodnuté dňa 08. 06. 2016. Hoci odvolací súd nerozhodol dňa 08. 06. 2016, avšak rozhodol následne dňa 29. 06. 2016, na základe čoho možno konštatovať dodržanie prísľubu daného tunajším súdom o predpokladanom termíne rozhodnutia. Vzhľadom na spôsob vybavenia sťažnosti podpredsedom tunajšieho súdu a následné vydanie rozsudku zo dňa 29. 06. 2016, je zrejmý priamy účinok sťažnosti na prieťahy v predmetnom konaní a naplnenie jej účelu v zmysle ustanovenia § 64 zákona o súdoch. Z uvedeného vyplýva, že podanie ústavnej sťažnosti ešte pred podaním sťažnosti predsedovi tunajšieho súdu, bolo predčasné, keďže podľa § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. ... sťažovatelia nevyčerpali právne prostriedky, ktoré im zákon na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie boli sťažovatelia oprávnení podľa osobitných predpisov. V dôsledku vyššie uvedeného nesprávneho postupu sťažovateľov neboli splnené podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti, nakoľko ak by sťažovatelia zachovali princíp subsidiarity vo vzťahu k ústavnej sťažnosti, stav právnej istoty by dosiahli už na základe nimi podanej sťažnosti na prieťahy podľa zákona o súdoch, ktorú však podali až po predmetnej ústavnej sťažnosti.“

Predseda krajského súdu zároveň uviedol, že predsedníčke senátu krajského súdu konajúceho vo veci sťažovateľov neprináleží vyjadrovať sa k postupu krajského súdu v období od 28. októbra 2010 do 1. júla 2015, počas ktorého nebola členkou senátu krajského súdu, ktorý vo veci konal.

Predseda krajského súdu zároveň ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd následne vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov, aby sa vyjadrila k tomu, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci, a zároveň jej zaslal prípis predsedu krajského súdu z 25. apríla 2017. Právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 9. mája 2017 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci, pričom zároveň zdôraznila, že vyjadrenie predsedu krajského súdu považuje sa nepravdivé a tendenčné a v tejto súvislosti opätovne poukazuje na skutočnosti uvádzané v samotnej sťažnosti. Zvýrazňuje rovnako skutočnosť, že sťažnosť sťažovateľov nepovažuje

za predčasnú, keďže „*Krajský súd v Bratislave vo vyše 20 ročnej reštančnej veci nekonal, po jej zrušení NS SR v roku 2012, vyše 3 rokov.*“.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľov a predsedu krajského súdu, že netrvajú na konaní ústneho pojednávania, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené krajským súdom ústavný súd zistil tento priebeh konania v posudzovanom období:

Dňa 2. decembra 2010 krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 10/2007 (ďalej len „rozsudok z 2. decembra 2010“) rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C 150/1991 zo 16. novembra 2006 (ďalej len „rozsudok zo 16. novembra 2006“) zmenil tak, že žalobu zamietol a zároveň žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľom trovy konania v sume 4 925,05 €. Zákonná sudkyňa požiadala 27. decembra 2010 v súlade s § 158 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia do 31. januára 2011. Krajský súd uznesením sp. zn. 3 Co 10/2007 zo 17. júna 2011 (ďalej len „uznesenie zo 17. júna 2011“) doplnil rozsudok tohto súdu z 2. decembra 2010 o výrok, ktorým navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľom náhradu trov konania pozostávajúcu zo zaplateného súdneho poplatku za odvolanie v sume 436,37 €.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 15/2012, 6 Cdo 29/2012 zo 14. novembra 2012 (ďalej len „uznesenie zo 14. novembra 2012“) boli rozsudok krajského súdu z 2. decembra 2010 a uznesenie zo 17. júna 2011 zrušené a vec bola 29. novembra 2012 vrátená okresnému súdu, ktorý

ju 10. decembra 2012 vrátil krajskému súdu na prerokovanie odvolania sťažovateľov proti rozsudku okresného súdu zo 16. novembra 2006.

Dňa 10. decembra 2012 bolo krajskému súdu zároveň okresným súdom oznámené, že v zmysle § 146 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy uznesenie najvyššieho súdu zo 14. novembra 2012 nebolo účastníkom konania týmto súdom doručované. Na základe uvedených skutočností bol 20. februára 2013 vydaný pokyn vo veci konajúceho zákonného sudcu na doručovanie uznesenia najvyššieho súdu zo 14. novembra 2012.

Dňa 1. januára 2015 bola zmenou rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie senátu 7Co a 1. júla 2015 došlo následne po odchode zákonnej sudkyne k zmene sudcu spravodajcu.

Dňa 8. júna 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 29. jún 2016.

Dňa 29. júna 2016 krajský súd rozsudkom sp. zn. 3 Co 635/2012 rozsudok okresného súdu zo 16. novembra 2006 zmenil tak, že žalobu zamietol a zároveň určil, že o trovách konania sa rozhodne samostatným uznesením.

Dňa 10. augusta 2016 krajský súd uznesením č. k. 3 Co 635/2012-716 priznal sťažovateľom náhradu trov konania.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K porušeniu sťažovateľmi označených práv malo dôjsť postupom krajského súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010), a preto ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach, ktorými sťažovatelia namietajú porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 6 a § 100 ods. 1 OSP účinného do 30. júna 2016).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci vedenej pred krajským súdom, ústavný súd konštatuje, že predmetom sporu (sťažovatelia sú právnymi nástupcami pôvodného žalovaného) je rozhodovanie o reštitučnom nároku podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov, ktoré tvorí od roku 1992 štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Osobitne s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania ústavný súd zdôrazňuje aj etický rozmer reštitúcie, účelom ktorej je umožnenie nápravy krívd spôsobených fyzickým osobám a právnickým osobám štátnou mocou. Tento účel reštitúcie v sebe zahŕňa aj nutnosť prioritného rozhodovania súdov o uplatnených reštitučných nárokoch (obdobne IV. ÚS 56/07).

Aj napriek tomu, že rozhodovanie vo veci reštitučných nárokov možno vo všeobecnosti spravidla označiť za fakticky zložitejšie, rozhodujúcou skutočnosťou v posudzovanej veci, ktorá *a priori* vylučuje vplyv prípadnej faktickej zložitosti veci

na rozhodovanie krajského súdu, je zistená ničím neodôvodnená dlhodobá nečinnosť krajského súdu konajúceho vo veci odvolania proti rozsudku okresného súdu zo 16. novembra 2006 (k tomu pozri ďalej bod 3 postup krajského súdu). Za týchto okolností nemohol ústavný súd prihliadať na prípadnú faktickú zložitosť veci o to viac, že faktickou zložitosťou veci neargumentuje ani predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri hodnotení podľa tohto kritéria ústavný súd konštatuje, že zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie nezistil nič, čo by bolo možné pripočítať na ťarchu samotných sťažovateľov.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup krajského súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania.

Z prehľadu procesných úkonov, ktoré boli vykonané v napadnutom konaní, ústavný súd zistil jedno kratšie obdobie nečinnosti súvisiace s doručovaním uznesenia najvyššieho súdu zo 14. novembra 2012, ktoré bolo krajským súdom doručované účastníkom konania až 20. februára 2013 (a to aj napriek tomu, že spis bol krajskému súdu vrátený 10. decembra 2012), a jedno dlhšie obdobie absolútnej ničím neodôvodnenej nečinnosti, a to od 20. februára 2013 do júna 2016, keď bolo vo veci nariadené pojednávanie. Celková doba absolútnej nečinnosti krajského súdu tak presiahla obdobie 3 rokov.

Sudkyňa spravodajkyňa podľa vyjadrenia predsedu krajského súdu považuje správanie sťažovateľov, ktorí podali sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) predsedovi krajského súdu až po podaní sťažnosti ústavnému súdu, za neprípustné. V tomto kontexte zdôrazňuje, že nebol zachovaný princíp subsidiarity, ktorý sa uplatňuje aj v tomto konaní, a namieta, že stav právnej istoty by sťažovatelia

dosiahli aj v prípade, ak by sťažnosť podľa príslušných ustanovení zákona o súdoch podali najprv krajskému súdu.

So stanoviskom sudkyne spravodajkyne ústavný súd nesúhlasí. V tejto súvislosti s odkazom na svoju stabilizovanú judikatúru uvádza, že na požiadavke využitia citovaného prostriedku nápravy (sťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch) v zásade netrvá v tých prípadoch, keď dĺžka napadnutého konania v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu bola už *prima facie* zjavne neprimeraná (napr. IV. ÚS 26/2012 a IV. ÚS 93/2012). Konanie vo veci sťažovateľov, ktoré trvalo v čase podania sťažnosti ústavnému súdu už viac ako 25 rokov, bez pochyb podmienku zjavnej neprimeranosti napĺňa. Okrem toho už nálezom sp. zn. IV. ÚS 230/2010 z 28. októbra 2010 ústavný súd krajskému súdu prikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Z uvedeného dôvodu nebolo dôvodné na podmienke podania sťažnosti predsedovi krajského súdu podľa príslušných ustanovení zákona o súdoch pred podaním sťažnosti ústavnému súdu trvať.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd svojou ničím neodôvodnenou nečinnosťou spôsobil vznik zbytočných prieťahov, čím porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Pokiaľ ide o obranu krajského súdu, resp. referujúcej sudkyne, ktorá spočíva v argumentácii o neprimeranej zaťažnosti a vysokom nápade vecí, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

Keďže napadnuté konanie bolo do dňa rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľov právoplatne skončené, ústavný súd návrhu sťažovateľov na príkaz krajskému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Co 635/2012 konať bez zbytočných prietáhov nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia v sťažnosti žiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume každému po 10 000 €, čo odôvodnili pretrvávajúcou právnou neistotou vyplývajúcou z dlhotrvajúceho konania presahujúceho obdobie 25 rokov.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného krajským súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť, berúc do úvahy predmet konania, ústavný súd považoval priznanie sumy po 3 000 € pre každého s'ťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Úhradu trov konania ústavný súd priznal za dva úkony vykonané v roku 2016 a jeden úkon vykonaný v roku 2017.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľov ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, je 71,50 € (§ 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 8,58 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, je 73,67 € (§ 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 8,84 €.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľom úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie s'ťažnosti ústavnému súdu) v sume 320,32 € vrátane režijného paušálu a za jeden úkon uskutočnený v roku 2017 (stanovisko k vyjadreniu predsedu krajského súdu) v sume 165,02 € vrátane režijného paušálu. Celková suma priznanej úhrady trov konania predstavuje 485,34 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. mája 2017